

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U. : E. GOVAERTS, POSTBUS 14, B - 2650 EDEGEM

NR. 67 / JANUARI-FEBRUARI 2014

AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

FRANCISCUS EN HET ONBEVLEKT HART VAN MARIA

ONZE hoop is gelegen in het Onbevlekt Hart van Maria. De paus zou slechts één woord moeten spreken om « in de wereld de godsvrucht tot het Onbevlekt Hart van Maria in te stellen », en dus de vrede te verzekeren die haar is toevertrouwd.

Franciscus is daar helemaal klaar voor. Hij heeft een grote devotie voor de H. Teresia van Lisieux, die gezegd heeft : « Ik begreep dat de Kerk een Hart had, en dat dit Hart brandde van liefde... Ik begreep dat de Liefde alle roepingen omvatte, dat zij alle tijden en alle plaatsen omhelsde... » (8 september 1896).

Welnu, de bron van deze liefde is het Onbevlekt Hart van Maria. Het volstaat de paus te beluisteren om te begrijpen dat zijn mariale devotie draagster is van de godsvrucht tot het Onbevlekt Hart van Maria die God in de wereld wil instellen. Op het feest van het H. Hart van Jezus bracht hij in herinnering dat « de bijbelse term "erbarmen" te maken heeft met de moederschoot ».

Inderdaad duidt het Hebreeuwse woord *rahamîm* de baarmoeder aan, de moederschoot die "ineenkrimpt van medelijden" zoals gebeurt bij de ware moeder tijdens het Salomonsoordeel (1 K 3, 26). De paus besloot :

« Laten wij ons richten tot de Maagd Maria : haar Onbevlekt Hart, haar moederhart, heeft maximaal gedeeld in het "erbarmen" van God, in het bijzonder in het uur van het lijden en de dood van Jezus. Mocht Maria ons helpen om zacht, nederig en barmhartig te zijn jegens onze broeders. »

Als Lucia van Fatima de waarheid heeft gezegd – en dat staat als een paal boven water – dan bevinden wij ons in de tijd van de vervulling van het derde deel van het Geheim, en dat is beangstigend : « Links van Onze-Lieve-Vrouw, een beetje hoger, zagen wij een engel met een zwaard van vuur in zijn linkerhand. Het fonkelde en verspreidde vlammen die de wereld leken te moeten in brand steken. »

Een bezorgd en bedroefd ogende paus Franciscus
verwelkomt Onze-Lieve-Vrouw van Fatima, 12 oktober 2013. © SERVIZIO FOTOGRAFICO

Dat is wat in september 2013 ei zo na gebeurde, toen Obama besloot om Syrië te bombarderen. Maar op 7 september had de paus *urbi et orbi* het rozenhoedje doen bidden. En « **de vlammen doofden uit toen ze in contact kwamen met de schittering die Onze-Lieve-Vrouw vanuit haar rechterhand liet uitgaan in de richting van de engel met het zwaard van vuur.** »

Dankzij de bemiddeling van Rusland...

Maar het gevaar is niet geweken. Zal Israël Iran aanvallen om de nucleaire sites te vernietigen, zoals in Irak in 1981 en in Syrië in 2007 ? Dat kan inderdaad de hele wereld in vuur en vlam zetten. Als de Israëlische leiders die beslissing echter zien als een « existentiële » noodzaak zullen ze niet aarzelen.

Daarom is er geen andere redding dan zijn toevlucht te zoeken bij het Onbevlekt Hart van Maria : « *Herinneren we ons dat op de dag van Pinksteren Maria zich aan de zijde van de apostelen bevond. Bij hun moeder zijn de kinderen veilig. Zoals de kinderen doen die schuilen in de armen van hun moeder, zo moeten ook wij, als we schrik hebben, naar haar toe gaan die ons behoedt en beschermt onder haar mantel* » (paus Franciscus, 6 juli 2013).

DE OORLOG IS OVERAL

De Amerikanen vielen Irak binnen in 2003. Twee jaar na de terugtrekking van hun troepen op het einde van 2011 is de situatie als de hel op aarde : meer dan zesduizend personen gedood in 2013, een aantal dat bovenop het hallucinant cijfer van een half miljoen doden komt, slachtoffers van tien jaar strijd en aanslagen. Welk voordeel heeft het tijdperk "na Saddam Hoessein" gebracht ?

Syrië is de laatste buffer tussen Iran en Israël. De grote dreiging van de hel over Syrië is niet het chemisch wapentuig of de Iraanse nucleaire macht. Neen, de dreiging die de vrede in de wereld op het spel zet is de *jiḥād*, de heilige oorlog ontketend door de islam om de christenheid van het Midden-Oosten te vernietigen.

De « *vlammen van de hel* » hebben in de nacht van 1 op 2 december het christelijk dorp Maaloula getroffen. De rebellen hebben vanaf de steile rots die boven het dorp uitsteekt een groot aantal banden gevuld met explosieven laten terechtkomen op de regeringsgetrouwe soldaten, die daarop de vlucht genomen hebben. De jihadisten zijn vervolgens naar het klooster van de H. Tecla (*Mar Takla*) getrokken, waar ze met geweld twaalf orthodoxe zusters hebben meegevoerd [*zie ook kadertekst*].

Is Assad een verschrikkelijke dictator ? Er is erger dan de dictatuur, namelijk anarchie, die tot burgeroorlog leidt. De Verenigde Naties wakkeren het vuur nog aan : de hoge commissaris voor de mensenrechten van de VN beschuldigt Assad van misdaden tegen de mensheid !

De huidige toestand in Libië zou onze leiders, die zo fel gekant zijn tegen de Syrische president, nochtans moeten overtuigen van hun dwaling. Het is nu iets meer dan twee jaar geleden dat Kadhafi gelyocht werd door de rebellen nadat zijn konvooi door de Franse luchtmacht gebombardeerd was. Sindsdien stellen zomaar eventjes 1700 onderscheiden milities en clans de wet. De best georganiseerde heersen over de aardolie-terminals of verrijken zich met de handel in drugs, wapens of mensen... De Libische kusten zijn het vertrekpunt geworden van het grootste aantal clandestiene migranten naar Europa. Voor een overtocht naar het Europese "eldorado" eisen de Libische trafikanten duizend dollar per persoon.

Het zuiden van Libië is het schuiloord geworden voor de islamistische *katiba's* (bataljons), traditionele vijanden van Frankrijk die de hele Sahel afschuimen. Vandaag de dag hebben de Fransen op het Libische grondgebied geen enkele betrouwbare partner meer met wie ze het islamisme en de handel in drugs, wapens en mensen kunnen bestrijden. Deze hel is het resultaat van de militaire tussenkomst van Nicolas Sarkozy in maart 2011 !

broeder Bruno van Jezus-Maria

Op 55 km ten noorden van Damascus ligt het dorp Maaloula, het aloude hart van het christendom in Syrië, waar men nog Aramees (de taal van Christus) spreekt. Maaloula is al verschillende maanden het toneel van gevechten tussen het regeringsleger en de "rebellen". Op 4 september 2013 vond een eerste invasiepoging door jihadisten plaats die verhinderd werd door het leger en plaatselijke volkscomités. Enkele dagen later kwamen honderden gewapende mannen, Syriërs en vreemdelingen, terug naar Maaloula en dwongen de regeringssoldaten om zich terug te trekken. Een vrouwelijke ooggetuige vertelt :

« De terroristen hebben de kloosters van Mar Sarkis (H. Sergius) en Mar Bakhos (H. Bacchus) in brand gestoken. Zij hebben alles doorzocht

en geplunderd terwijl ze veel godslasteringen riepen. Antoine Saalab, de assistent van pater Toufik Eid, werd door hen onthoofd. Talrijke christelijke inwoners zijn gevlucht naar Damascus.

« Ze zijn eerst binnengedrongen bij Aboe Aala al Haddad, een christen die in Libanon woont en die enkele dagen in zijn geboortedorp doorbracht. Zijn aanvallers gaven hem het bevel zich tot de islam te bekeren. Ze braken de kruisen en iconen in stukken en sloegen daarna de hele inboedel kort en klein. Alvorens hem te vermoorden, zeiden ze : "Wij voeren de heilige oorlog tegen de kruisvaarders."

« Vervolgens vielen ze binnen bij Jamilé Oum Mahfouz, een weduwe, en haar dochter. Ze riepen : "Hier zijn de goddelozen !" Ze behandelden de moeder en de dochter als aanbidders van het kruis. Ze namen het kruisbeeld

dat in het huis troonde en braken het stuk. Daarna namen ze beiden mee naar een onbekende plaats.

« Nadien gingen de terroristen naar het centrale plein, waar ze godslasteringen begonnen te roepen tegen alle gewijde voorwerpen : iconen, kruisen en beelden. De kinderen waren zo afgrijselijk bang dat ze hun stem kwijt zijn. Enkelen van hen zijn nog in klinieken in Damascus.

« Onder de terroristen waren er naar het schijnt ook Libiërs en Tsjetsjenen. Ze hebben verschillende christenen meegenomen om als menselijk schild te dienen in het geval van een confrontatie met het leger.

« Wij zijn wanhopig. **Vervloekt is de democratie die Amerika en Frankrijk ons willen brengen.** »

bron : Investig'Action

« OP DEZE STEENROTS ZAL IK MIJN KERK BOUWEN »

DE WAARHEID OVER HET GRAF VAN PETRUS

Op 24 november 2013 gaf paus Franciscus opdracht tot een plechtige uitstalling en verering van de relieken van de H. Petrus. Toen hij tijdens het Credo van de mis het schrijn met het gebeente van de Prins van de apostelen tegen zijn hart gedrukt hield, begreep iedereen in welke steenrots hij de hoop van zijn geloof verankert. Wij herinneren ons ook de profetische woorden van abbé de Nantes : « *Het eerste wat een paus van de Contrareformatie zal doen is terugkeren aan de voet van dit graf, om deze relieken te vereren en eraan te herinneren dat dit de rots is waarop de Kerk gebouwd is en dat men haar nooit opnieuw zal bouwen op iets anders dan deze Steenrots* » (18 november 1984).

In zijn schotschrift « *Tegen het Roomse pausdom, uitvinding van de duivel* » schreef Luther : « Naar waarheid durf ik het zeggen, want ik heb het in Rome gezien en gehoord : niemand weet met zekerheid waar de lichamen van de H. Petrus en de H. Paulus rusten, en zelfs niet of ze er wel zijn. De paus en de kardinalen weten heel goed dat het hier om een onzekere zaak gaat. »

Vandaag lijdt het niet de minste twijfel meer dat het gebeente van de H. Petrus wel degelijk geïdentificeerd is en dat zijn graf zich bevond pal onder het pauselijk hoofdaltaar van de Vaticaanse basiliek. Die zekerheid danken wij aan het werk van de Italiaanse archeologe Margherita Guarducci (†1999). Zij publiceerde het resultaat van haar onderzoek in *La Tomba di San Pietro. Una straordinaria vicenda*, 1989 (vertaald in het Frans en het Engels).

Om te beginnen stelde mevrouw Guarducci minutieus de chronologie van de gebeurtenissen vast (voor meer details zie het artikel *De marteldood van Petrus te Rome* in KCR 28ste jaargang nr. 3, mei-juni 2000, pp. 8-10). Zo kon zij met grote nauwkeurigheid de datum van het martelaarschap van Petrus bepalen : **13 oktober 64**, de tiende verjaardag van de troonsbestijging van keizer Nero. « De *dies imperii* van een keizer was, net als zijn *dies natalis* of geboortedag, een belangrijke datum in de kalender

van Rome en het ganse rijk. Dergelijke dagen moesten gevierd worden met offers en volks vermaak » (*op. cit.*, Franse vert., p. 31).

In 64 vierde Nero een bijzonder plechtige verjaardag, omdat het precies tien jaar geleden was dat hij aan de macht gekomen was (13 oktober 54). « In zijn dwaze hoogmoed moest hij er dus een bijzondere voldoening in scheppen de christenen », die de schuld hadden gekregen voor de brand van Rome in de zomer van datzelfde jaar, « te offeren op de dag zelf waarop de majesteit van het Romeinse rijk verheerlijkt werd in de persoon van de vergoddelijkte keizer » (*ibid.*).

HET GRAF

« Alle specialisten van de heidense Oudheid weten het : bepaalde terechtstellingen werden soms beschouwd als sterattracties in het programma, een soort van klap op de vuurpijl. Het publiek dat de zitplaatsen van de circussen of de amfiteaters vulde, had een perverse smaak ; de organisatoren van de

spelen probeerden daaraan te voldoen, of die smaak zelfs nog aan te scherpen. Welnu, de kruisigingen behoorden tot die macabere “nummers” die het volk deden toestromen. Men heeft in Pompeii een inscriptie gevonden die kan gesitueerd worden tussen 62 en 79 n. Chr., dus min of meer de regeringsperiode van Nero. Ze nodigde de inwoners uit tot

Tijdens de mis op het feest van Christus Koning hield paus Franciscus, de 265ste opvolger van de H. Petrus, het reliekschrijn met daarin het gebeente van de Mensenvisser uit Galilea vast terwijl het Credo gezongen werd.

het bijwonen van gladiatorengevechten in het amfitheater van Cumae. En om de uitnodiging aanlokkelijker te maken kondigde men als speciaal "nummer" de vertoning aan van *cruciarii*, veroordeelden tot de kruisdood. Het voorgestelde "vermaak" bestond er dus in toe te kijken hoe ongelukkigen aan het kruis stierven.

« Het is daarom aannemelijk dat tijdens de schouwspelen van het Vaticaan kruisen, waaronder dat van Petrus, in het circus zelf geplaatst werden. Men kan zich voorstellen dat ze aan de rand van de arena stonden, waar wilde honden slachtoffers die waren bedekt met dierenhuiden achtervolgden en verscheurden. Overigens moeten de tragische menselijke tootsen waarover Tacitus spreekt ook in het circus zelf opgesteld geweest zijn; ze waren ontsproten uit de zieke geest van Tigellinus, de beruchte prefect van de pretorianen en de boze genius van Nero, en we weten dat ze dienden om "de toeschouwers te verlichten".

« Al deze gruwelijke gebeurtenissen moeten zich dus uitsluitend binnen het circus afgespeeld hebben. Een stille getuige ervan was de obelisk die vandaag in het midden van het Sint-Pietersplein oprijst. Als hij kon spreken zou hij ons een beschrijving kunnen geven van huiveringwekkend wrede taferelen, te midden waarvan de sublieme heldhaftigheid van de slachtoffers schitterde » (pp. 24-26).

Na het spektakel werden de lichamen van de slachtoffers begraven vlakbij de plaats van hun marteldood, op de helling van de Vaticaanse heuvel. Dat is ons vandaag bekend dankzij de opgravingen die door paus Pius XII bevolen werden op 28 juni 1939, daags na zijn uitverkiezing. Zij ont-hullen dat de basiliek die keizer Constantijn in de vierde eeuw oprichtte ter ere van de H. Petrus zich wel degelijk bevond boven het graf van de apostel, precies boven de plaats waar deze was begraven, aan de rand van het Vaticaanse circus.

« Men kon nochtans bezwaarlijk een minder geschikte plaats vinden voor dat bouwwerk », schrijft Margherita Guarducci. « Om te zorgen voor een vlak terrein, waarop de basiliek kon worden opgetrokken, moest men een begraafplaats die nog in gebruik was met grond overdekken en bovendien de hele Vaticaanse heuvel afgraven. De keizer maakte gebruik van zijn oppergezag om de werkzaamheden te doen uitvoeren. De begraafplaats werd bedolven en doorsneden met stevige funderingsmuren [...]. De omvang zelf van het uit te voeren werk en de enorme obstakels die daarbij moesten overwonnen worden om het tot een goed einde te brengen, zeggen genoeg over het uitzonderlijk belang dat aan deze plek werd gehecht: men beschouwde ze als de exacte locatie

waar zich het graf van de Prins van de apostelen bevond » (pp. 47-48).

De architecten van Constantijn begonnen met het opgraven van de beenderen van de H. Petrus uit hun oorspronkelijke grafkuil, die zich bevond onder een klein monument dat de « *trofee van Gaius* » werd genoemd, naar de naam van de kerkgeleerde die in de tweede eeuw het bewijs gaf van het bestaan ervan.

De relikwieën werden gewikkeld in een purperen gewaad doorweven met gouddraad en vervolgens neergelegd in een groter monument, het « *Constantijns monument* », een schitterende kubus van marmer en porfier die het bouwsel uit de tweede eeuw omsloot. Tijdens de eerste opgravingscampagne (1940-1942) werden de beenderen daar teruggevonden, in een nis (*loculus*) die uitgehakt was in een muur binnen in het Constantijns monument. De onderzoekers beseften echter niet waar het om ging, want er werden bij de opgravingen verschillende groepen beenderen ontdekt. Elke vondst van beenderen werd in een apart kistje opgeborgen, dus ook degene die in de *loculus* ontdekt waren, en daarop geraakten ze gedurende lange jaren in vergetelheid. Aan Margherita Guarducci komt de eer en de verdienste toe ze geïdentificeerd te hebben.

DE ONTDEKKING VAN DE RELIKWIEËN

Op een ochtend in mei 1952 daalde zij voor de eerste maal af onder de Sint-Pietersbasiliek om de opgravingen te gaan bekijken. Met de toelating van Pius XII wilde ze de *graffito* (opschrift) bestuderen waarvan een van de archeologen, de jezuïet Antonio Ferrua, zopas de afbeelding had gepubliceerd.

« Deze inscriptie bestond uit twee regels tekst. Op de eerste regel leest men, volkomen herkenbaar, de vier eerste letters van de Griekse naam Petrus: ΠΕΤΡ[ΟC]. Op de tweede regel staan de drie letters ENI », een gebruikelijke contractie van de werkwoordsvorm ΕΝΕCΤΙ: "is hierbinnen". « De tekst is dus duidelijk: "**Petrus is hierbinnen**" » (p. 60).

« Tot mijn grote verbazing was de *graffito* er echter niet, of beter: hij was er niet meer » (p. 62). De uitleg voor dit mysterie was eenvoudig: de jezuïet had het stukje pleister waarop de inscriptie was aangebracht van de muur losgemaakt en meegenomen. « Eerste van een reeks geheimzinnige episodes die tot doel hadden mijn opeenvolgende ontdekkingen over de H. Petrus verborgen te houden », vertrouwde mevrouw Guarducci heel wat jaren later toe aan het tijdschrift *30 Giorni* (februari 1990, p. 51).

Zij legde zich vervolgens toe op de ontcijfering van de inscriptie op het mausoleum van de Valerii, ontdekt in 1942. Dit was het re-

Het fragment van de rode muur met de inscriptie
« *PETROS ENI* » : « *PETRUS IS HIERBINNEN* »,
namelijk binnen in de "loculus".

sultaat : « *Petrus, bid voor de heilige christenen die dichtbij jouw lichaam begraven zijn.* » Deze aanroeping van de H. Petrus « lokte bij Pius XII een grote vreugde uit. Ondanks de relatief grote afstand tussen het mausoleum en het graf van Petrus [een twintigtal meter] was de inscriptie een expliciet bewijs van de verering van de apostel in de ondergrond van de basiliek. Voor de eerste keer werd over zijn lichaam gesproken, wat beslist een toespeling was op zijn beenderen die, vreemd genoeg, niet waren teruggevonden » (p. 64).

Op een morgen bevond Margherita Guarducci zich vóór een muur, "muur g" genaamd omwille van het groot aantal christelijke *graffiti* waarmee hij overdekt is. In die muur had men de fameuze bergplaats of *loculus* ontdekt. De archeologe was in het gezelschap van de "sampietrino" die van

bij het begin deelgenomen had aan alle opgravingen. Ze vroeg hem :

« *Giovanni, jij hebt de werken altijd van dichtbij opgevolgd. Herinner jij je toevallig of er daarbinnen nog iets anders gevonden is dan het weinige waarover het verslag spreekt ?* »

- *Ja, antwoordde de man onmiddellijk. Er moet nog iets anders zijn.* »

Zonder de minste aarzeling leidde hij de archeologe naar een bergplaats waar kisten van verschillende afmetingen stonden. Na een korte zoektocht bleef hij staan voor een klein houten kistje.

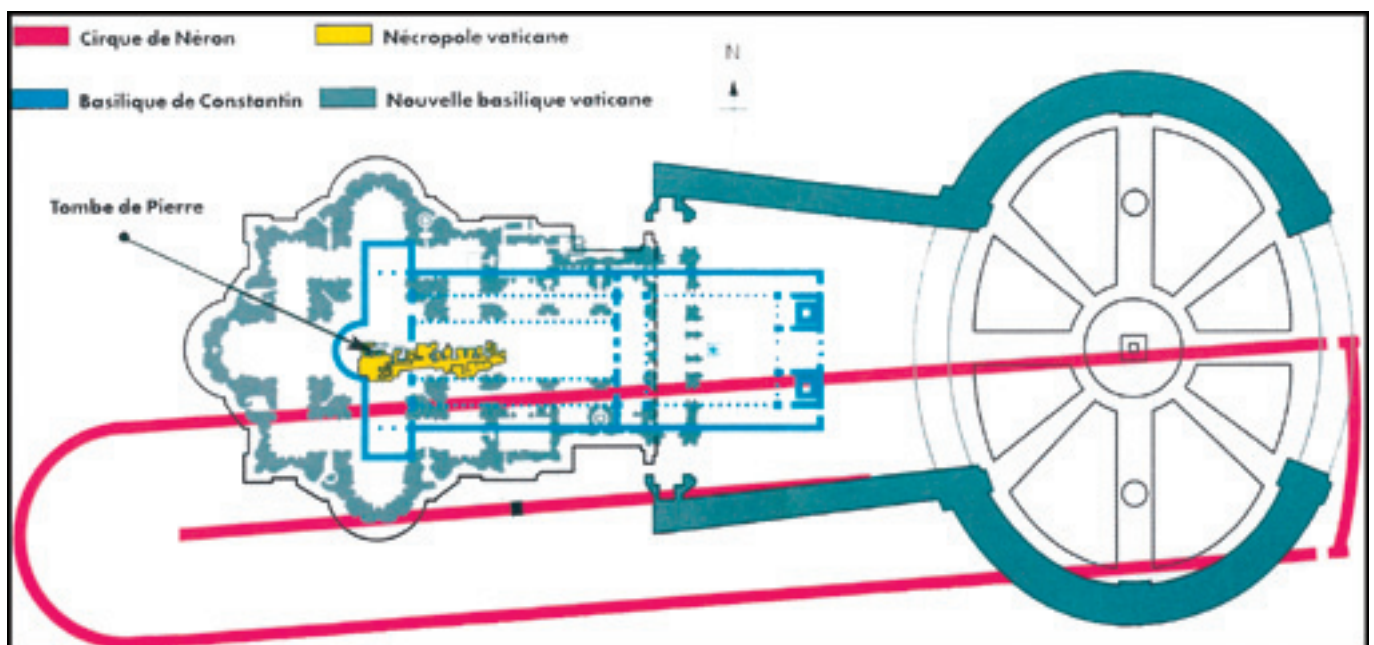
« *Hier is het.* »

Het kistje bevatte beenderen, « broos, licht en zeer helder van kleur – bijna wit – en met veel door aarde gevulde groeven, wat een voor de hand liggend bewijs was dat ze afkomstig waren uit een graf dat in de blote aarde gegraven was. Ik bemerkte ook kleine restjes stof, roodachtig van kleur, waarop gouddraad blonk. »

Het kwam bij haar niet op dat deze broze, lichte, melkkleurige beenderen wel eens die van de Prins van de apostelen zouden kunnen zijn... met het gevolg dat de vondst nog eens bijna tien jaar bleef liggen alvorens het antropologisch onderzoek ervan eindelijk plaatsvond. « Het was pas in oktober 1962 dat professor Correnti de draad doorknipte waarmee ik in september 1953 het houten kistje uit de bergplaats in de Vaticaanse grotten omwonden had » (p. 110).

EEN VASTSTAANDE IDENTIFICATIE

Correnti werkte "blind" : men gaf hem verschillende groepen beenderen, gemerkt met respectievelijk de letters **T**, **K** en **VMG** (holte in muur **g**,

PLAN VAN DE SITE VAN HET VATICAAN.

Rood : circus van Nero waar Petrus de marteldood stierf. Geel : Vaticaanse begraafplaats met het graf van Petrus.
Felblauw : basiliek van Constantijn (4de eeuw). Grijsblauw : huidige Sint-Pietersbasiliek en Sint-Pietersplein.

zonder dat hij iets afwist van de archeologische en topografische gegevens.

Het gebeente **T** bleek toe te behoren aan drie individuen, het gebeente **K** aan vier personen; van een verband met de apostel was geen sprake.

In juni 1963 was Correnti klaar met het onderzoek van de laatste groep beenderen.

« Weet u, zei de professor me, *het is heel eigenaardig. In uw houten kistje heb ik de beenderen van één enkel individu en niet van verschillende personen teruggevonden.*

- Van één enkel individu? En hebt u er het geslacht van kunnen bepalen?

- Ja, mannelijk.

- En de leeftijd?

- Van een gevorderde leeftijd, tussen zestig en zeventig jaar.

En hij voegde er aan toe: *Het was een man met een robuust gestel.* »

Vervolgens toonde hij haar hoe nagenoeg alle delen van het skelet, met uitzondering van de voeten, vertegenwoordigd waren. « Er waren fragmenten van het schedeldak, van de kaaksbeenderen, een hoektand, fragmenten van ribben, van ruggenwervels en van het bekken, de bijna volledige linkerhand en belangrijke elementen van de onderste ledematen. Bovendien bemerkte men op enkele beenderen, en meer bepaald op de meest vooruitspringende gedeelten, roodkleurige vlekken. Zoals ik zelf al had vastgesteld zat op alle beenderen veel aarde.

« Hoeveel tijd had ik nodig om een vermoeden te krijgen en vervolgens met zekerheid te denken dat het ging om de overblijfselen van de H. Petrus? Tenminste twee dagen, geloof ik.

« De professor was formeel geweest: de menselijke beenderen afkomstig uit de verborgen ruimte van muur **g** behoorden toe aan één enkel individu, van het mannelijk geslacht, van een gevorderde leeftijd (tussen zestig en zeventig jaar), met een duidelijk robuust gestel... Nu was Petrus inderdaad van het mannelijk geslacht, hij was gestorven op gevorderde leeftijd en als visser beschikte hij over een robuust gestel. Er zat veel aarde op de beenderen? Maar het primitieve graf van Petrus was juist een zeer bescheiden graf in de blote aarde. Op enkele beenderen, aldus professor Correnti, waren roodachtige vlekken zichtbaar? Maar ik had zelf te midden van de beenderen restjes roodgekleurde stof teruggevonden die doorweven waren met gouddraad.

« Op hetzelfde moment werd de volle betekenis van de fameuze graffiti mij duidelijk: *“Petros eni”*. Oorspronkelijk dacht ik dat deze aanwijzing verwees naar het primitieve graf onder de trofee van de tweede eeuw. Maar toen ik beseftte dat de tekst aangetroffen was *binnen* de holle ruimte, dat wil zeggen binnen de *loculus* die het tweede

graf van de apostel vormde, was het logisch en ook noodzakelijk deze inscriptie te verbinden met de *loculus*. » De vermelding *“Petrus is hierbinnen”*, geschreven aan de binnenkant van de holte, kreeg zijn volle en diepe betekenis.

« Ik begon toen te begrijpen hoe alles zich moet afgespeeld hebben. Constantijn laat uit het oude graf van Petrus de resten van zijn gebeente ophalen. Hij geeft opdracht ze te wikkelen in een kostbaar paars gewaad waarin gouden draden geweven zijn, en laat ze vervolgens neerleggen in de *loculus* van het grafmonument dat hij heeft opgericht ter ere van de Martelaar. Purper en goud, niemand kon dat ontkennen, pasten wonderwel bij de waardigheid van een martelaar die tegelijkertijd de Prins van de apostelen was. »

HET MULTIDISCIPLINAIR BEWIJS

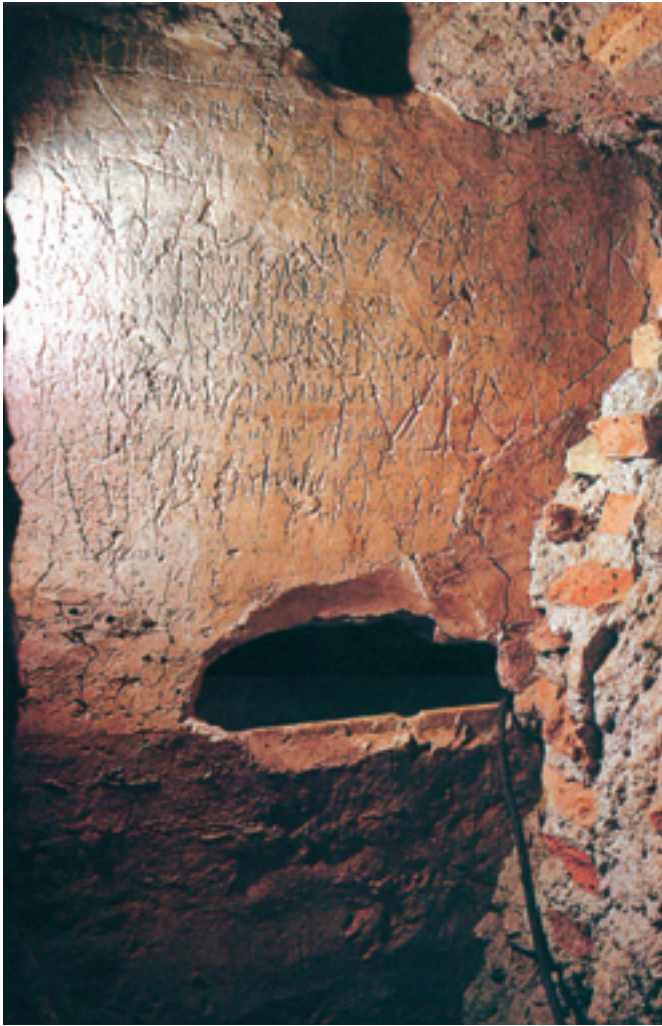
Pius XII had de historische beslissing genomen om de werken te beginnen op 28 juni 1939, vigilie van het feest van de apostelen Petrus en Paulus. Maar het was wachten tot 1952 om Margherita Guarducci er zich mee te zien bezighouden. Ze gaf aan het onderzoek de beslissende wending die leidde tot de identificatie van het gebeente van de H. Petrus in 1963, na de dood van paus Pacelli (9 oktober 1958).

Deze Opperherder had de werkzaamheden met gepassioneerde aandacht gevolgd: « Omdat hij verlangde op de hoogte gehouden te worden naar mate er resultaten verkregen werden, ontving hij me zelf in audiëntie en onderhield zich langdurig met mij », vertelt mevrouw Guarducci. « Ik moest hem de foto's en tekeningen tonen en uitleggen, en hij vroeg me inlichtingen over de epigrafische wetenschap in het algemeen en over de techniek van de ontcijfering in het bijzonder.

« In juli 1958 kwamen de eerste proefdrukken van mijn werk over de graffiti uit de drukkerij. De vijfde van die maand bracht ik er een exemplaar van naar de paus, vlak voor zijn vertrek naar Castelgandolfo. Het was de laatste keer dat ik hem zag. Hij had me zijn bedoeling kenbaar gemaakt om persoonlijk tot bij muur **g** te komen om de kostbare graffiti in hun originele vorm te lezen. [...] Maar dit plan kon spijtig genoeg geen doorgang vinden: op 9 oktober gaf de grote paus in Castelgandolfo de geest. »

Joannes XXIII « betoonde lang niet dezelfde belangstelling voor de opgravingen onder de basiliek als die waarvan Pius XII blijkt had gegeven. Niet alleen bleek hij er weinig van af te weten, maar bovendien – dat was althans mijn indruk – liet hij op geen enkele wijze zien dat hij er meer over wilde weten » (pp. 73-75).

In juni 1963 besteedte Paulus VI de H. Stoel. Mevrouw Guarducci vertelt: « Op 25 november 1963 moest ik in audiëntie ontvangen worden door

Muur g, opgetrokken ca. 250 ter ondersteuning van de rode muur, werd in 315 samen met de "trofee van Gaius" opgenomen in het zgn. Constantijns monument. Hij is overdekt met talrijke christelijke graffiti en bevat de *loculus* waarin de beenderen van de H. Petrus teruggevonden werden.

paus Paulus VI om hem mijn boekje over de H. Petrus aan te bieden. Het was bestemd voor de Vaders van het oecumenisch concilie en al in vijf talen vertaald. Ik besloot van de gelegenheid gebruik te maken om de H. Vader op de hoogte te brengen van mijn "geheim".

« De herinnering aan deze audiëntie is in mijn geheugen gegrift. Ik was tot in de zaal gebracht die onmiddellijk toegang gaf tot de privébibliotheek.

« Op het eind van de reeks privéaudiënties komt de paus uit zijn bureau en stapt op mij toe. Na mijn geschenk in korte bewoordingen aangeboden te hebben moet ik de Opperherder op de hoogte brengen van het grote nieuws dat ik maar amper kan verzwijgen. Op dat moment zie ik personen de zaal doorkomen en vlak naast mij passeren.

Ik voel me niet op mijn gemak. De paus bemerkt het en geeft opdracht de deur te sluiten. Dan pas besluit ik te spreken en te zeggen dat, volgens een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, de relieken van Sint-Petrus geïdentificeerd zijn. De paus kan een gebaar van verbazing niet onderdrukken. In zijn ogen flikkert een licht. Met een stem die getekend is door emotie maakt hij mij zijn vreugde kenbaar en vraagt me wie er al op de hoogte is van het nieuws. Ik noem enkele namen en verklaar me bereid hem de bewijzen te brengen van wat ik hem net gezegd heb. Maar het moment is niet gunstig en mijn uitleg wordt verschoven naar een latere gelegenheid » (p. 116).

Die gelegenheid deed zich tweemaal voor : op 10 januari 1964, bij zijn terugkeer uit Palestina, en opnieuw op 13 februari nam Paulus VI de tijd om uitleg te krijgen over alle verworven resultaten, met plannen en foto's ; hij keurde ook het programma goed voor bijkomend onderzoek dat absolute zekerheid moest verschaffen.

Dat multidisciplinair onderzoek begon met de analyse van de restanten van de roodkleurige stof waarin gouddraad verwerkt was : « Het onderzoek vond plaats in de laboratoria van het Chemisch instituut van de universiteit van Rome door de professoren Maria Luisa Stein, specialiste in de analyse van weefsels, en Paolo Malatesta. Het was voor mij belangrijk te weten tot welk soort weefsel de restanten behoorden, en vooral om zekerheid te hebben dat de draden wel degelijk van echt goud waren. »

Onder de microscoop boden de gouddraden een schitterende aanblik : « Ze leken op stralende metalen bandjes, als het ware kleine slangetjes die rond een roodachtige vezel kronkelden. Ik vroeg me af, en de twee specialisten samen met mij,

Op 1 april 2013 daalde Franciscus als eerste paus af in de Vaticaanse begraafplaats die in de jaren 1940 werd blootgelegd onder de Sint-Pietersbasiliek. « Op de plaats het dichtst bij het graf van de H. Petrus knielde de paus neer in stil gebed » (Reuters).

hoe de antieke artiesten erin geslaagd waren het metaal te verwerken tot zo'n smalle draden en die vervolgens rond de vezels te winden. Het was het bewijs van een buitengewone techniek, en het bevestigde ook hoe kostbaar deze stof was. Na het afsluiten van het onderzoek kreeg ik een attest waarin bevestigd werd dat het grootste deel van de monsters afkomstig was van een linnen weefsel en dat het goud authentiek was » (p. 118).

Het tweede onderzoek had betrekking op de beenderen waaraan aarde kleefde : « Het kwam er op aan te weten of de aarde op de beenderen dezelfde was als die van het terrein waar zich het oorspronkelijke graf van de apostel bevond. We begaven ons naar het Instituut voor gesteente-onderzoek van de universiteit van Rome. De directeur, professor Carlo Lauro, zond zijn assistent Giancarlo Negretti naar het Vaticaan om de monsters te nemen die noodzakelijk waren. Het langdurig en moeilijk onderzoek leverde een volledig positief resultaat op. [...] De aarde op de beenderen was gelijkaardig aan die van het primitieve graf » (p. 119).

Tenslotte werd een onderzoek uitgevoerd op de « schedel van Sint-Pieter », bewaard en vereerd in de basiliek van Sint-Jan van Lateranen. De toelating werd gevraagd en verkregen van Paulus VI. Het resultaat van het onderzoek was negatief. Men had dat resultaat onmiddellijk moeten publiceren, wat tot grote ontgoocheling van Margherita Guarducci niet gebeurde : « Het wetenschappelijk onderzoek van de inhoud van het reliekschrijn [in Sint-Jan van Lateranen] wijzigde *hoegenaamd niet* de conclusies met betrekking tot de beenderen in de "loculus" van muur g. De aanwezigheid vandaag, in het Vaticaan, van de *echte* relieken van Petrus brengt een dodelijke slag toe aan alle andere, valse relieken die verspreid zijn over kerken, kapellen en bisschoppelijke curies » (pp. 121-122).

« Op een tijdstip waarop in Rome nog geen sprake was van handel in relikwieën kreeg het gebeente een plaats in een monument dat perfect dateerbaar is, in een *loculus* die tot op vandaag intact bleef » (p. 145).

DE VERLOOCHENING

« In de ochtend van 26 juni 1968, gedurende de gewone woensdagaudiëntie in de basiliek, deed Paulus VI aan de verzamelde gelovigen de aankondiging die een historische draagwijdte had : de relieken van de H. Petrus waren teruggevonden. » Punt aan de lijn. « De daaropvolgende dag, 27 juni om half acht 's avonds, keerde het gebeente van de H. Petrus in opdracht van de paus terug naar de marmeren *loculus* in het Constantijns monument. »

Vandaag zijn de relieken in de grootst mogelijke vergetelheid terechtgekomen. Margherita Guarducci vertrouwde het tijdschrift *30 Giorni* toe dat zij Joannes-Paulus II herhaaldelijk om een audiëntie

vroeg. Tevergeefs. « Het kan dat ik mij vergis, maar ik heb altijd de indruk gehad, en ik heb dat ook neergeschreven, dat de drijverijen van de tegenstanders van de relieken de paus hebben beïnvloed. Overigens begrijp ik niet dat Joannes-Paulus II, die geïnformeerd wordt over alles wat de Kerk aangaat, nooit de noodzaak heeft gevoeld om zich rechtstreeks en tot in de details te documenteren over een zo belangrijk probleem als de werkelijke aanwezigheid van de H. Petrus in de Vaticaanse basiliek. Misschien is de druk die op de huidige paus wordt uitgeoefend nog sterker dan die op Paulus VI tijdens het Tweede Vaticaans Concilie. »

Als haar wordt gevraagd om te verduidelijken wat ze bedoelt, aarzelt ze niet : « Ik heb gezegd dat die valse oecumene, waaronder zich ongezonde ideeën verbergen en duistere belangen die de Kerk vijandig gezind zijn, een fundamentele rol gespeeld heeft in de wil om de tastbare aanwezigheid van Petrus in de Kerk van Rome te minimaliseren en teniet te doen. In het begin kon ik de reden voor die vreemde gebeurtenissen en de voortdurende tendens om de ontdekkingen te verbergen niet begrijpen. Bepaalde kringen van het Vaticaan zaten er voor veel tussen. Maar die hardnekkigheid om tegen elke wetenschappelijke bewijsvoering in de bewijzen dat de relieken van de Prins van de apostelen werkelijk bestaan onder de Sint-Pietersbasiliek verborgen te houden en te ontkennen, waar kwam die vandaan ? Alleen duistere belangen konden aan de basis daarvan liggen. **Als men Petrus niet verheft, dan plaatst men de katholieke Kerk automatisch op voet van gelijkheid met alle godsdiensten** » (*30 Giorni*, februari 1990, pp. 54-55).

Men kan het niet beter formuleren. Het was in 1967 dat de « bilaterale ontmoetingen » tussen lutheranen en katholieken officieel van start gingen. Dan begrijpt men de houding van Paulus VI, die het jaar daarop, op 26 juni 1968, in alle haast bekend maakte dat de relieken van de H. Petrus waren teruggevonden en ze vervolgens in de Constantijnse *loculus* liet terugplaatsen zonder enige vorm van plechtig ceremonieel – om ze definitief te begraven. Margherita Guarducci was die dag zelfs niet aanwezig onder de massa gelovigen, want ze was niet vooraf verwittigd van de aankondiging. De gemeenschappelijke luthers-katholieke Verklaring is vandaag het loon voor deze verloochening. Ze is zelfs geen dertig zilverlingen waard... Maar de leerling is niet groter dan zijn Meester. Het was noodzakelijk dat Petrus op zijn beurt zijn opvolgers hoorde zeggen, bij het zien van zijn gebeente dat zo klaar en duidelijk geïdentificeerd was : **« Ik ken die man niet ! »**

broeder Bruno Bonnet-Eymard
november 1999

* * *

Maar met paus Franciscus zijn de tijden van de verloochening voorbij !

DE PAUSELIJKE ZOEAVEN

HET EPOS VAN DE LAATSTE KRUISRIDDE

«De zaak van de paus is de zaak van God»

WIE vlak over de Belgische grens via Roosendaal het Noord-Brabantse stadje Oudenbosch binnenrijdt, staat voor een verrassing: de kleine gemeente pronkt met een indrukwekkende koepelkerk die eruit ziet als een verkleinde kopie van de Sint-Pieter in Rome! De basiliek van de HH. Agatha en Barbara, opgetrokken in 1865-1892, is inderdaad naar het beroemde Romeinse voorbeeld gebouwd. De initiatiefnemer, pastoor Hellemans, zag ze als een eerbetoon in steen aan de Nederlandse zoeaven die in de jaren 1860 vanuit Oudenbosch naar de Eeuwige Stad vertrokken waren om te strijden tegen de vijanden van paus Pius IX.

In het plaatselijk Zoeavenmuseum verneemt men meer over dit weinig bekende hoofdstuk uit de geschiedenis van de 19de eeuw. Het is echter doodjammer dat het boekje dat het museum te koop aanbiedt, *Voor paus en koning. Een korte geschiedenis van de Nederlandse zouaven* (1998), de historische waarheid op een aantal punten zoveel geweld aandoet. Dat «de inwoners [van de Kerkelijke Staat] hun kans schoon zagen om onder het juk van de paus uit te komen» (p. 10) stelt de Z. Pius IX ten onrechte in een heel slecht daglicht. De Belgische prelaat Mgr. de Mérode, de trouwe rechterhand van de H. Vader, «een oorlogszuchtige fanatiekeling» (p. 11) noemen is pure kwaadsprekerij en lijkt wel overgenomen uit de propagandablaadjes van de vijanden van de Kerk. En wat te denken van deze omschrijving van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid: «Het zou betekenen dat de paus geen fouten kon maken en altijd gelijk zou hebben» (p. 47)? De afkondiging van het dogma in 1870? «Pius kreeg zijn zin» (*ibid.*)!

Neen, zo wordt onrecht aangedaan aan de zoeaven en aan de zaak waarvoor zij bereid waren hun leven te geven. We willen in dit artikel graag het échte verhaal vertellen en putten daarvoor uit

enkele zeer degelijke boeken die lang vóór het Concilie geschreven werden, toen men nog begreep waar het in de jaren 1860-1870 om ging: een strijd op leven en dood tussen de Kerk en haar gevaarlijkste vijand, de vrijmetselarij.

DE CARBONARI TEGEN DE H. STOEL

De vrijmetselarij, gesticht in Londen in 1717, had zich in de loop van de 18de eeuw over heel Europa verspreid. In de katholieke landen voerden de loges

een hardnekkige maar geheime strijd tegen het altaar en de troon, met als grootste triomf de Franse Revolutie, waarvan de ideeën door toedoen van de napoleontische oorlogen overal doordrongen. De restauratie die na de val van Bonaparte door het Congres van Wenen (1815) ondernomen werd, dwong de vrijmetselarij in het defensief. Overal waar katholieke monarchieën aan de macht waren, sponnen logebroeders ijveriger dan ooit hun web van systematische ondermijning.

De pausen hebben niet nagelaten te waarschuwen voor de machtige Sekte. In de bul *In eminenti apostolatus* (1738) riep Clemens XII de staten op om de vrijmetselarij te bestrijden. Benedictus XIV veroordeelde haar in 1751 met de apostolische constitutie *Providas Romanorum*, die het

lidmaatschap van een loge aan katholieken ten strengste verbood. Pius VII wees in *Ecclesiam a Jesu Christo* (1821) op de dreiging van de geheime genootschappen voor Kerk en staat, en sloeg alle logebroeders in de ban. Vijf jaar later herhaalde Leo XII deze excommunicatie in *Quo graviora* (1826).

De wereldlijke macht onderschatte echter het gevaar, waardoor de broeders konden doordringen tot in de hoogste regionen van het staatsgezag. «Wij hebben de vorsten gewaarschuwd, en de vorsten slapen nog. Wij hebben hun ministers verwittigd, en hun ministers hebben niet gewaakt», sprak

Vóór de gevel van de basiliek van Oudenbosch (Noord-Brabant) staat een standbeeld dat de Z. Pius IX voorstelt, met aan zijn voeten het lichaam van een dode zoeaaf.

een ontgoochelde Leo XII tot zijn staatssecretaris kardinaal Bernetti.

Op het Italiaanse schiereiland opereerden de vrijmetselaars onder de naam *carbonari* ("kolenbranders"). « Inwijding in het genootschap ging gepaard met speciale ceremonies die, als het ging om de hogere graad van meester, de Passie van Christus nabootsten op een godslasterlijke manier. De leden waren gebonden door een schrikwekkende eed die inhield dat zij een absoluut stilzwijgen moesten bewaren over alles wat zich in de *vendita* (plaats van bijeenkomst) afspeelde. Het openlijk toegegeven doel van de *carbonari* was politiek: zij wilden de installatie van een grondwettelijke monarchie of een republiek. Ze aarzelden niet om deze doelstelling te bereiken door moord en gewapende opstand » (*Catholic Encyclopedia*, art. *Carbonari*, op www.newadvent.org).

De « kolenbranders » viseerden de Oostenrijkse Habsburgers, die dankzij het Congres van Wenen de heerschappij over Venetië en Lombardije verworven hadden en de grote voorvechters van het *Ancien régime* waren. Maar nog heftiger waren de *carbonari* gekant tegen het wereldlijk gezag van de paus.

De Frankische koning Pepijn de Korte had de H. Stoel in de 8ste eeuw in het bezit gesteld van een eigen grondgebied rond Rome. Deze Kerkelijke Staat, waarover de paus als soeverein regeerde, varieerde in de loop van de eeuwen in omvang; halverwege de 19de eeuw omvatte hij de Romagna, de Marken, Umbrië en Latium. Voor de Loge was de liquidatie van de tijdelijke macht van de paus de eerste stap in hun bittere strijd tegen de Plaatsvervanger van Christus op aarde.

HET « RISORGIMENTO », EEN MAÇONNIEKE BEWEGING

Het koninkrijk Piëmont-Sardinië was vergeven van de *carbonari*. Zij brachten de wettige soeverein in 1821 ten val in een "volksoproer" en lieten zijn neef Karel Albert, een *carbonaro* die mee in het complot zat, tot regent benoemen. De nieuwkomer kondigde onmiddellijk een liberale grondwet af. Kort daarop werd hij verdreven door toedoen van de Oostenrijkers, maar vanaf 1831 zat hij stevig op de troon. Het koninkrijk bond openlijk de strijd aan met de Kerk: de jezuïeten werden op hardhandige wijze verdreven, antiklerikale wetten werden gestemd, verschillende bisschoppen die verzet boden kwamen in de gevangenis terecht.

Toch bleef de dreiging van een nieuwe Oostenrijkse tussenkomst de « kolenbranders » boven het hoofd hangen. De uitweg uit de impasse werd gevonden toen logebroeder Giuseppe **Mazzini** in 1831 de beweging « *Jong Italië* » stichtte, die « bij iedere poging tot revolutie of opstand, iedere politieke coup en alle mogelijke intriges waar dan ook in Italië veertig jaar lang van de partij zou

zijn » (Jasper Ridley, *Garibaldi*). Het was een geniale zet: liberalisme werd gekoppeld aan nationalisme, de strijd tegen het "reactionaire" Oostenrijk werd een strijd voor de eenmaking van Italië, en daarmee werd een gevoelige snaar geraakt bij de grote massa. Het *Risorgimento* was geboren. Op de tonen van Verdi's *Patria oppressa* zouden veel onwetenden hand- en spandiensten verlenen aan het ondermijningswerk van de Sekte. De verdrijving van de Oostenrijkers en de eenmaking van Italië was het populaire, geafficheerde doel; de geheime agenda was de vernietiging van de Kerkelijke Staat en de omverwerping van de H. Stoel. « Het was aan het pausdom zelf dat de *carbonari* de oorlog verklaard hadden; ze zouden niet rusten eer de paus overwonnen en het pausdom vernietigd was » (Armand Van Veerdegem, *De laatste kruisridders. Geschiedenis der pauselijke zouaven*, z. j., p. 18).

In 1849 kwam in Piëmont-Sardinië de zoon van Karel Albert aan de macht: **Victor Emmanuel II**, « een huichelachtige vorst, de speelbal der geheime genootschappen » (*ibid.*, p. 19). De anti-kerkelijke politiek werd verdergezet, en kwam nog in een stroomversnelling met de aanstelling van de vrijmetselaar Camillo Benzo di **Cavour** tot eerste minister (1852).

Van Veerdegem, die we hierna verder volgen, verwoordt perfect de plannen van de logebroeders: « Hun doel was dubbel. Het eerste, openbaar en naar de schijn het voornaamste doel, was: al de kleine staten van het Apennijns schiereiland verenigen tot één koninkrijk, met Victor Emmanuel als vorst en Rome als hoofdstad. Het tweede, hun eigenlijk doel zoals de gebeurtenissen bewijzen – maar dat ze met zorg verborgen hielden voor de oningewijden – was de doodsteek toebrengen aan het gezag en de invloed van de paus, en aldus de ondergang van het christendom bewerken » (p. 19). Want als de paus zich met geweld zou verzetten tegen de inname van Rome, en in de ongelijke strijd zo goed als zeker het onderspit delven, dan zou hij uit de Eeuwige Stad moeten vluchten en als een banneling rondwalen door een vijandig Europa. En als hij zou buigen voor Victor Emmanuel, dan zou hij zich verlagen tot de rang van een soort kapelaan van de Italiaanse koning en zou hij zijn onafhankelijkheid en onpartijdigheid voorgoed verliezen. In beide gevallen zou de Opperherder ten val komen, « en met de paus valt de hele katholieke Kerk » (p. 20).

OOSTENRIJK SCHAAKMAT

Cavour had op 20 juli 1858 in het kuuroord Plombières een geheime ontmoeting met de man die een sleutelrol zou spelen in de komende gebeurtenissen: de Franse keizer **Napoleon III**, een neef van de "grote" Napoleon Bonaparte... en een *oud-carbonaro*! De keizer was inderdaad als jonge-

De Z. Paus Pius IX was op politiek vlak erg "vooruitstrevend" toen hij in 1846 de Stoel van Petrus besteeg. « Hij opende zijn pontificaat met een zeer kordate encycliek over het geloof, maar haastte zich ook om avontuurlijke constitutionele vernieuwingen in te voeren » (CRC nr. 87). Twee jaar later openden de moord op zijn eerste minister, het uitbreken van een opstand in Rome en zijn verplichte ballingschap in Gaëta de paus voorgoed de ogen : « Pius IX kwam in tranen terug op zijn "politiek liberalisme" » (*ibid.*). De Revolutie zou voortaan in hem een onverzettelijke tegenstander vinden.

man ingewijd in de sekte van de « kolenbranders » en had samen met zijn broer deelgenomen aan een gewapende opstand in de Kerkelijke Staat (*Catholic Encyclopedia, art. cit.*).

De wispelturige Italiaanse politiek van Napoleon III stelt zijn biografen voor een raadsel. Nochtans is zijn dubbele drijfveer maar al te duidelijk : in eigen land wou hij de godsdienstige gevoeligheden van de Franse katholieken, die hij nodig had, sparen... maar zijn eed van trouw aan de *carbonari* – verraad betekende executie ! – verplichtte hem om de Loge op het Italiaanse schiereiland te helpen. Telkens wanneer hij in zijn steun tekortschoot, was hij "toevallig" het slachtoffer van een mislukte aanslag : in 1853, 1854, 1855, 1858... en bijna altijd door Italianen gepleegd !

De keizer beloofde Cavour zijn medewerking aan het anti-Oostenrijks offensief dat Piëmont-Sardinië beraamde. Een jaar later versloegen beide bondgenoten in de veldslagen van Magenta en Solferino de Habsburgers, die Lombardije moesten afstaan aan Victor Emmanuel en zich krachtens het verdrag van Villafranca niet meer mochten bemoeien met de zaken van het schiereiland. « Dit was de triomf van de omwenteling » (p. 22). Inderdaad : kort daarop overrompelden de Piëmontezen de Romagna en lijfden de pauselijke provincie simpelweg in bij hun rijk.

Pius IX protesteerde met klem tegen deze aanslag op zijn soevereiniteit, maar beschikte niet over een machtig leger om er iets tegen te doen. Zijn manschappen vormden « meer een paradekorps dan een strijdkorps » (p. 27).

En hoe reageerden de Europese naties ? « Oostenrijk mocht niet tussenkomen ; en daarbij, het had in de laatste oorlog zoveel geleiden dat het geen nieuwe moeilijkheden aandurfde ; Pruisen en Rusland zagen met heimelijke vreugde het gezag van de paus verzwakken ; op het protestantse Engeland mocht

de H. Vader evenmin rekenen ; Spanje, verscheurd door burgeroorlogen en geteisterd door allerlei inwendige geschillen, had moeite genoeg om zichzelf recht te houden » (p. 25).

Frankrijk, dat militairen in Rome had en zich in het verdrag van Villafranca had geëngageerd om de paus te beschermen, stak geen vinger uit. « De keizer van Frankrijk, Napoleon III, die in zijn eigen land de revolutionairen streng beteugelde, heulde in Italië met de mannen van de revolutie. Die gekroonde *carbonaro*, zoals een schrijver hem genoemd heeft, speelde een verraderlijke, dubbeltinnige rol » (p. 26).

Mgr. Xavier de Mérode, een Belgische prelaat die kamerheer van Pius IX was, formuleerde het gevat : « *Napoleon ondersteunt de paus zoals men een huis onderschraagt om het zonder gevaar af te breken.* »

Generaal La Moricière aanvaardt het oppercommando over de pauselijke troepen, april 1860. Glasraam in de kerk van Saint-Philbert-de-Grand-Lieu (bij Nantes in Frankrijk). Naast Pius IX staat de Belgische prelaat Mgr. de Mérode, zijn minister van Oorlog. De generaal is vergezeld van kolonel Athanasie de Charette, die de succesrijke charge van de zoeaven bij Mentana zou leiden.

VRIJWILLIGERS VOOR DE PAUS

Het was diezelfde prelaat die de H. Vader het plan ingaf om onder de katholieken overal in de wereld vrijwilligers te ronselen, zodat de Kerkelijke Staat zichzelf zou kunnen verdedigen en niet meer afhankelijk zou zijn van derden. De stichting van de Sint-Pieterspenning zorgde tegelijkertijd voor voldoende financiële middelen.

Wie moest aan het hoofd komen van de toestromende "soldaten van de paus"? Weer was het Mgr. de Mérode die de geschikte kandidaat vond: de Franse generaal Louis Juchault de la Moricière, beroemd door zijn succesvolle veldtochten in Algerije. De diepgelovige generaal aanvaardde het oppercommando over het pauselijk leger met de woorden: « *Wanneer een vader roept, dan mag een zoon niet aarzelen.* » Hij beseftte maar al te goed dat het om een opdracht ging die hem niet met militaire eer zou overladen; in een brief aan een vriend schreef hij op 19 maart 1860: « *Ik hoop werkelijk slechts op God alleen. Want volgens wat ik gehoord heb schiet menselijke kracht te kort voor het werk dat ik ga ondernemen. Het is niet uit stoutmoedigheid dat ik het waag, al hoop ik wel dat die me niet zal ontbreken als ik haar nodig heb; het is uit opoffering, waarvoor ik beter zal beloond worden hierboven dan op aarde* » (aangehaald in Van Veerdegem, p. 32).

De dagorder waarmee de opperbevelhebber op 7 april 1860 zijn taak begon, geeft uitstekend de geest weer waarin de verdedigers van de H. Vader het zwaard opnamen: « *Soldaten! Paus Pius IX heeft zich verwaardigd mij ter verdediging van zijn miskende en bedreigde rechten op te roepen, en geen ogenblik heb ik gearzeld mijn degen te grijpen. De Revolutie bedreigt Europa, zoals in vroeger eeuwen de islam dat deed. En nu juist zoals vroeger is de zaak van het pausdom de zaak van de beschaving en de vrijheid van heel de wereld.* »

In ons land werd de eerste oproep om toe te treden tot de pauselijke troepen verspreid in april 1860. « Enige dagen later [...] hadden de eerste inlijvingen plaats, en weldra kwamen talrijke vrijwilligers zich aangeven. Eer het jaar ten einde was, had het *Comiteit der Belgische Zouaven* reeds 177 vrijwilligers aangeworven » (p. 34).

Vanwaar die naam "Zoeaven"? De term is van Noord-Afrikaanse oorsprong en verwijst naar de *Zuauas*, jonge Kabylische Berbers die als hulpstroepen vochten in het Franse leger tijdens de verovering van Algerije. Het was commandant Becdelièvre, een medestander van La Moricière, die het schilderachtig uniform ontwierp dat gebaseerd was op de uitrusting van deze *Zuauas*. Het uniform « was sierlijk, vlot en praktisch en bestond uit een vest, een kort jasje en een wijde broek van grijsblauw laken, met veel dofrade tressen en chevrons afgezet. Een klein pauselijk wapen van

verguld koper aan een galant kettinkje sierde de rechterborst. Een grijze kepie, met een kleine jachthoorn georneerd, werd – liefst enigszins schuin – op het hoofd gedragen. Beenwindsels of witte slobkousen omsloten ten dele de lage bergschoenen. Een brede, rode ceintuur om het middel voltooide het pittoreske Zoeavenuniform » (Christofoor van Langen, *Uit het epos der 3000*, Nijmegen 1947, p. 18).

Met de bekwame hulp van Mgr. de Mérode, door de paus aangesteld tot *pro-minister bij de legers van de Kerkelijke Staat*, ging generaal La Moricière aan de slag. Beide mannen volbrachten op vier maanden tijd een huzarenstuk: de organisatie, de opleiding en de uitrusting van een strijdvast militair korps.

De eigen troepen van de paus waren « slecht gekleed, slecht gewapend en gans ontmoedigd door het verlies der Romagna » (Van Veerdegem, p. 38). Dan waren er de toestromende vrijwilligers uit alle landen van de katholieke wereld, in deze eerste fase vooral uit Frankrijk en België; al deze idealistische jongelui waren ongeïnducteerd, en dus moest er werk gemaakt worden van instructie en discipline. Er dienden officieren benoemd te worden, de artillerie was aan modernisering toe, men moest zorgen voor kampementen en veldhospitelen. La Moricière doorkruiste het hele grondgebied van de Kerkelijke Staat, « bezocht en onderzocht al de versterkte plaatsen en deed overal waar het nodig was de vereiste verdedigingswerken herstellen of bouwen » (p. 41).

Geen wonder dat de *carbonari*, die deze grootschalige activiteiten met lede ogen aanzagen, de generaal in het geheim ter dood veroordeelden en een prijs op zijn hoofd zetten!

CASTELFIDARDO, 18 SEPTEMBER 1860

Ook Victor Emmanuel beseftte dat hoe langer hij wachtte, hoe moeilijker de overrompeling zou worden. In september 1860 vielen zijn troepen, *zonder voorafgaande oorlogsverklaring*, Umbrië en de Marken binnen. Generaal La Moricière had tot op het laatste ogenblik gerekend op de steun van de Franse troepen op het schiereiland, want had Napoleon III enkele weken tevoren via zijn gezant in Rome niet aan de paus laten weten « *dat de H. Vader altijd zeker mocht zijn van Frankrijks bescherming* »? Maar de "gekroonde carbonaro" slikte al zijn beloften in. In een geheim akkoord had hij het licht op groen gezet voor Piëmont-Sardinië; men schreef hem de uitspraak toe: « *Pak het pauselijk grondgebied maar. Alleen: doe het snel, "fate presto"...* »

Het moment voor de invasie was goed gekozen: de antiklerikale avonturier en vrijmetselaar **Gari-baldi**, die in opdracht van Turijn werkte, had in de zomer met zijn Roodhemden Sicilië veroverd op de Bourbons. Dat was minder moeilijk geweest dan de

Kaart van het Italiaanse schiereiland in 1860-1870. De Kerkelijke Staat, die sedert eeuwen de onafhankelijkheid van het pausdom garandeerde, was de Revolutie een doorn in het oog en moest daarom koste wat het kost verdwijnen.

romantische mythe het voorstelt: *carbonari* hadden hun ondermijnend werk verricht, verschillende hoge officieren waren met Piëmontees goud omgekocht en de Britse premier Palmerston had de indringers van wapens voorzien. Daarna was Garibaldi met de hulp van de *Royal Navy* de Straat van Messina overgestoken en had op 7 september Napels ingenomen, de hoofdstad van het Koninkrijk der Beide Siciliën. Een katholieke monarchie was gevallen, het hele grondgebied werd verenigd met het rijk van Victor Emmanuel.

Toen hij het nieuws van de invasie vernam, verzamelde generaal La Moricière zijn troepen op de heuvel van Loreto. In de basiliek waar de *Santa Casa* van Nazareth bewaard en vereerd wordt, ging iedereen te biechten en te communie. « *Maak u gereed om voor God te verschijnen* », had de opperbevelhebber gezegd; hij wist dat de pauselijke slechts 5500 man in het veld konden brengen, tegenover meer dan veertigduizend Piëmontezen. Eén tegen acht!

Bij Castelfidardo, aan de voet van Loreto, trot-

seerde het leger van Pius IX op een heldhaftige manier de numerieke overmacht en de zware kanonnen van Victor Emmanuel. De veldslag eindigde voor de katholieken met een nederlaag, maar een roemrijke. La Moricière sloeg zich zelfs met tachtig ruiters door het verblufte Piëmontese leger heen en bereikte Ancona, de havenstad die hij tegen elke prijs voor de paus wou behouden.

De haat die de godsdienstoorlogen van de 16de eeuw had gekenmerkt stak op het slagveld bij Loreto opnieuw de kop op. De overwinnaars sloegen aan het plunderen: « ze rukten de klederen der gevallen open om de gouden of zilveren kruisjes en medailles, die de meeste pauselijke rond de hals droegen, te bemachtigen » (p. 78). De vijandelijke generaal « nam de pauselijke aalmoezeniers gevangen en belette hen de stervenden bij te staan » (p. 79). De weerloze gekwetsten werden afgemaakt met bajonetsteken of geweslagen.

Ancona doorstond tien dagen lang een vernietigend bombardement vanop het land en vanop de zee. Toen La Moricière tenslotte de witte vlag liet hijsen bleef van de stad slechts een

puinhoop over. Maar ook toen nog bleven de Piëmontese kanonnen vuur spuwen: « De generaals Fanti en Cialdini hadden twaalf uur lang – van de 28ste september om 9 uur 's avonds tot de 29ste om 9 uur 's morgens – een stad beschoten die zich reeds overgegeven had » (p. 93)!

Umbrië en de Marken gingen verloren voor de Kerkelijke Staat. Enkel Latium bleef behouden, het oudste en waardevolste gebied, dat het *Patrimonium Petri* (Erfgoed van Petrus) genoemd werd.

VIVA PIO NONO !

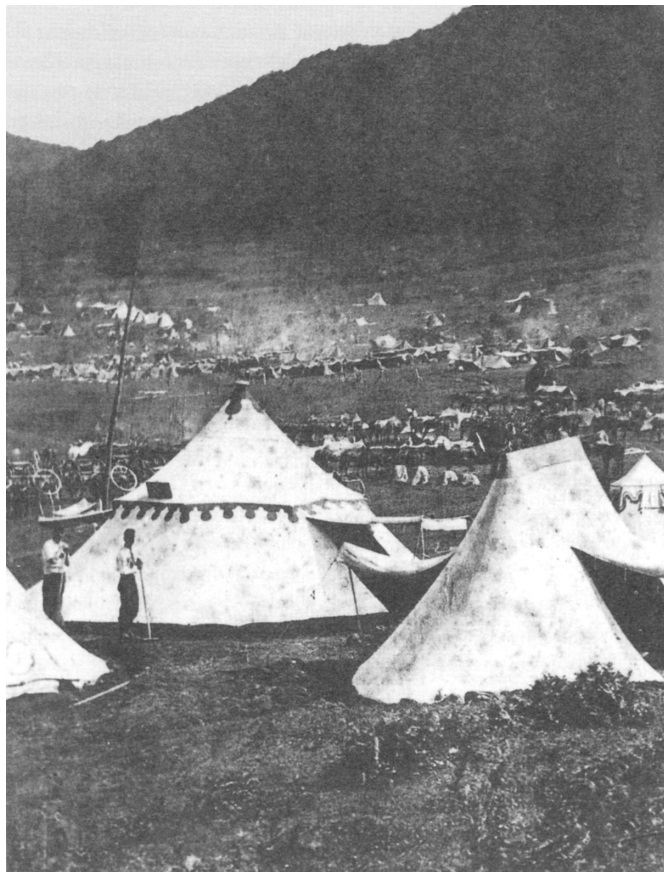
Op 26 februari 1861 werd Victor Emmanuel in Turijn tot koning van Italië geproclameerd. Pius IX protesteerde ferm « *tegen de daad een titel te durven aannemen waarvan het doel alleen is de onrechtvaardigheid van zoveel voorgaande feiten te wettigen.* » Het antwoord van Cavour was een provocatie: hij liet Rome uitroepen tot hoofdstad van het ene en ondeelbare Italië.

« Mgr. de Mérode, in zijn hoedanigheid van minister van Oorlog, hield zich ijverig bezig met het

herinrichten van het pauselijk leger. Nieuwe oproepen werden alomtongestemd, en van alle zijden stroomden de vrijwilligers toe om de martelaars van Castelfidardo te vervangen » (p. 104).

Ere wie ere toekomt: met 3200 strijders vormden de Nederlanders vanuit het grootste contingent van de pauselijke zoeaven. Na hen volgden de Fransen (2900), de Belgen (1600, grotendeels Vlamingen), de Italianen (730) en de Canadezen (380). Kleinere aantallen soldaten kwamen uit Ierland, het Duitse rijk, Spanje, Zwitserland, Oostenrijk, Rusland en Polen. Er waren leden van de hoge adel bij naast gewone burgers, volwassen mannen naast jongens van zestien. « Eén band snoerde al die verscheidenheden samen tot een geheel, één band: het geloof » (p. 106).

« Deze soldaten van de paus voelden zich bovendien: soldaten van God », schrijft broeder Christoffor (*Uit het epos der 3000*, p. 39). « Dat was het geheim van de doodsvreze die ze weldra op het slagveld zouden tonen. Dat verklaart ook de toon van geluk die in hun brieven doorklinkt. » Ter illustratie haalt hij een brief aan van zoeaaf Gijs Banis aan zijn familie in Bussum: « *Gij kunt u geen denkbeeld maken wat wij gevoelden toen wij bij de goede Vader Pius werden toegelaten, die temidden der rampen op God vertrouwt en ons zo'n schoon voorbeeld geeft, omdat hij bidt voor zijn vijanden en medelijden heeft met hen die zich op de dwaalweg bevinden. Wij hopen, door de genade Gods ondersteund, voor de heilige*

Kampement van pauselijke zoeaven in Rocca di Papa, vlakbij Rome. Ze werden daar ingezet tegen plaatselijke bandieten.

zaak die we hier zijn komen verdedigen ons bloed te storten, en liever te sterven dan een stap achteruit te gaan. »

« Pio Nono » was het voorwerp van een hartstochtelijke verering, niet alleen door de zoeaven maar door de hele katholieke wereld. Als mens was hij een bijzonder innemende figuur: hij straalde letterlijk goedheid uit, had iets vaderlijks over zich en was tegelijkertijd een imposante verschijning. Hij liet niet na zijn dappere verdedigers op geregelde tijdstippen te bezoeken en hen te zegenen. En dan galmde uit alle kelen een daverend « *Viva Pio Nono!* »

De zoeaven verwierven niet enkel roem door hun strijd tegen de vijanden van de paus. Vooral eer ze hun eigen kazerne hadden bij de Porta Pia waren ze verspreid gelegerd op het platteland rond Rome, waar ze met succes werden ingezet tegen de bandietenbendes die de streek onveilig maakten. En toen in het stadje Albano een epidemie van cholera uitbrak en de gezagsdragers mee op de vlucht sloegen, meldden tweeënveertig zoeaven zich aan om de zieken te verplegen en de doden te begraven, met gevaar voor hun eigen leven.

GARIBALDISTEN TEGEN PAUSELIJKEN

Op 15 september 1864 sloot Napoleon III met Victor Emmanuel een verdrag: Italië zou het *Patrimonium Petri* niet aanranden en zelfs verdedigen tegen een aanval van buitenaf; Frankrijk zou zijn troepen terugtrekken uit de Kerkelijke Staat. Pius IX, die toch betrokken partij was, werd niet eens gehoord: « Italië en Frankrijk beschikten eigenmachtig over Rome juist alsof de paus niet bestond! » (Van Veerdegem, p. 124). De pauselijke waren er niet gerust in, en zeker niet toen zij de uitleg hoorden die in het Italiaans parlement aan de overeenkomst gegeven werd. « Het verdrag van 15 september komt volledig overeen met het nationaal programma van Italië », zei de markgraaf van Pepoli. « Het verbreekt de laatste schakel van de ketting die Frankrijk verbond met onze vijanden. »

In hetzelfde jaar werd Garibaldi triomfantelijk onthaald in Londen, waar een dolenthousiaste menigte hem toejuichte... en waar hij opnieuw van geld en wapens voorzien werd.

« In al die moeilijkheden bleef de Paus kalm en onwrikbaar. « *Een hoek grond is noodzakelijk voor het gezag en de onafhankelijkheid van de paus* », had hij verklaard, en met een krachtadige vastberadenheid bleef hij zijn rechten verdedigen » (p. 125).

Nauwelijks was de laatste Franse soldaat in 1867 naar huis vertrokken of bendes garibaldisten vielen het pauselijk grondgebied binnen. Ze bezetten het grensstadje Acquapendente en kort daarop Bagno-rea. Garibaldi stuurde een ronkende verklaring de

Een groep Nederlandse zoeaven in hun typische uniform. Nederland leverde met 3200 soldaten het grootste contingent strijders voor de zaak van de paus.

wereld in: « *Gegroet, overwinnaars van Acquapendente en Bagnorea! De vreemde huurlingen zijn moeten vluchten voor de dappere verdedigers van de Italiaanse vrijheid!* » Zijn woorden waren echter nog niet koud of de zoeaven hadden de Roodhemden alweer verjaagd!

Gesterkt door dit succes vielen honderd zoeaven Monte Libretti aan, een stadje dat tegen een steile rots aan lag en dat in handen was van een duizendtal revolutionairen. De soldaten van de paus streden zo fel dat de garibaldisten wijze-lijk besloten de wijk te nemen. Wie zich bijzonder onderscheidde was de Nederlander Pieter Jong, een boom van een kerel die in het felst van de strijd zijn geweer bij de loop nam en als een razende om zich heen begon te slaan; vooraleer hij neergestoken werd, had Pieter zo veertien vijanden gedood.

Eind oktober 1867 slaagde Garibaldi er in om uit zijn volgelingen en een groot aantal avonturiers een leger van 15.000 man te smeden. Zijn besluit stond vast: hij zou Rome veroveren en een einde maken aan het pausdom. « *Roma o morte!* », « Rome of de dood! »

Over de gesteltenis van de garibaldisten mag geen enkele twijfel bestaan. Het waren godsdiensthaters, en Van Veerdegem maakt regelmatig melding van de heiligschennende praktijken die zij begingen in de plaatsen waar ze doorheen

trokken of tijdelijk legerden. Met kogels doorzeefde heiligenbeelden, altaren besmeurd met vuilnis, opengebroken tabernakels: de strijd voor de eenheid van Italië kon maar moeilijk de onderliggende haat jegens de Kerk verbergen.

MENTANA, 3 NOVEMBER 1867

Onder de Franse katholieken was ondertussen beroering ontstaan over de oorlogsplannen van Garibaldi. De druk op Napoleon III was zo groot dat hij zijn zoveelste volte-face uitvoerde. Eind oktober 1867 ontscheepten Franse militairen in Civitavecchia, de zeehaven van de paus.

Na het vertrek van La Moricière waren de pauselijke troepen onder het gezag van generaal Kanzler gekomen. De zoeaven werden geleid door een Zwitser, kolonel Allet, die door de mannen op handen gedragen werd en die ze onder elkaar « papa Allet » noemden.

Kanzler besloot de hoofdmacht van Garibaldi aan te vallen die zich in en rondom het stadje Mentana bevond, op 30 km van Rome. Maar omdat zijn manschappen, hoe dapper ook, te sterk in de minderheid waren vroeg en verkreeg hij rugdekking van een deel van de Franse soldaten die de keizer gezonden had.

Garibaldi, van wie het *Risorgimento* een held gemaakt heeft, was in werkelijkheid een ordinaire avonturier en een godsdiensthater. De slag van Mentana, gewonnen door de zoeaven, maakte een abrupt einde aan zijn carrière.

Op 3 november trokken de pauselijken op ; de Fransen volgden op een afstand. Rond de middag brandde de strijd met de garibaldisten los. Een doorbraak kwam er toen de zoeaven, die gevraagd hadden om de eer als stoottroepen voorop te mogen trekken, onder de bezielende leiding van kolonel Athanase de Charette een charge uitvoerden met de bajonet en de vijand teruggedreven tot in de citadel van Mentana. Een nieuwe felle aanval bracht de mannen van Allet tot aan de wallen. De held van de Italiaanse revolutie, de grote Garibaldi, vreesde voor zijn hachje en koos het hazenpad.

Tot dan had de Franse troepenmacht zich niet in het gevecht gemengd, maar « de moed en de behendigheid der Zouaven maakten zulke indruk op hen dat zij verscheidene keren reeds zich niet hadden kunnen weerhouden geestdriftig toe te juichen » (p. 226). Nu kregen zij het bevel het pauselijk leger te ondersteunen met hun gloednieuwe chassépot-geweren, die driehonderd meter verder schoten dan het wapentuig van de revolutionairen. Deze superieure vuurkracht zette de kroon op het werk : bij het aanbreken van de dageraad werd de witte vlag op de citadel uitgestoken.

De veldslag van Mentana, die de grootste overwinning van de zoeaven zou worden, kostte aan pauselijke kant slechts 36 slachtoffers. Bij de vijand waren er bijna duizend gesneuvelden en zwaargewonden ; 1500 garibaldisten werden gevangen genomen.

« *Wij zijn gisteren teruggekeerd van een roemrijke overwinning* », schreef zoeaaf Janus Looymans aan zijn familie in Oudenbosch. « *De Zouaven werden om hun dapperheid door al de Franse soldaten en oversten bewonderd. Zij zeiden : "Nooit hadden wij zoiets van u verwacht, gij zijt moediger dan wij allemaal, maar gij zijt te roekeloos door te weinig de dood te vrezen."* » En hij besloot in de diepchristelijke geest die deze mannen kenmerkte : « *Bidt voor ons die nog zijn overgebleven. Bidt ook voor onze vijanden, opdat het God moge behagen hen uit hun dwalingen tot het ware pad terug te leiden* » (aangehaald in *Het epos der 3000*, pp. 175-176).

NA DE OVERWINNING

Na de veldslag gaf « papa Allet » een legerorder uit waarin hij zijn troepen feliciteerde en waarvan het slot luidde :

« *Soldaten ! Alles is nog niet gedaan ! Grote gevaren bedreigen nog de Kerk. Vóór het aanschijn van de wereld zijn jullie de vertegenwoordigers van een beginsel : het beginsel van de vrijwillige en onbaatzuchtige verdediging van de Heilige Stoel. Jullie vormen de kern waarrond, in het uur van het gevaar, de gebeden, de hulp en de hoop van de katholieke wereld zich zullen verenigen !* »

De oude paus ging persoonlijk de gewonde Roodhemden bezoeken in de hospitalen van Rome en zorgde ervoor dat hen niets ontbrak.

De weerslag van de triomf van Mentana op de katholieke wereld was enorm. « De roem en het aanzien der Pauselijke Zouaven steeg hemelhoog » (Van Veerdegem p. 241), en van alle kanten kwamen nieuwe rekruten toegestroomd om de bataljons te vergroten. In 1868 meldden zich zelfs driehonderd Canadezen, volledig uitgerust en getraind, en met een eigen bevelhebber.

Garibaldi was voorgoed verslagen. Maar wat zou Victor Emmanuel doen ? Hij had zijn zinnen op Rome gezet, en de pauselijken beseften dat hij niet zou rusten vooraleer de Eeuwige Stad in zijn bezit zou zijn.

Mentana zorgde niettemin voor drie jaren van vrede, en schonk Pius IX de mogelijkheid om op zijn laatste soeverein gebied het Concilie van het Vaticaan samen te roepen, het eerste algemeen concilie sinds Trente. Hoogtepunt was de afkondiging van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid op 18 juli 1870.

In datzelfde jaar 1870 trokken donkere wolken samen boven Europa. De Pruisische kanselier Bismarck deed er alles aan om een oorlog met Frankrijk uit te lokken. Napoleon III greep deze dreiging aan om de Franse hulptroepen uit Rome terug te trekken : hij beweerde dat hij ze nodig had om zijn eigen land te verdedigen. In werkelijkheid ging het om het zoveelste verraad : « *Het is zeker niet uit militaire noodzaak dat wij de Romeinse staat ontruimen* », schreef de Franse gezant in Rome in een vertrouwelijke nota. « *Maar wij moeten de genegenheid van het Italiaans kabinet verwerven* » (aangehaald p. 250).

DE OVERWELDIGING VAN ROME

Op 19 juli verklaarde Frankrijk de oorlog aan Pruisen. Op 2 augustus scheepten de laatste Franse militairen in Rome zich in. Op 2 september stortte het keizerrijk van Napoleon III bij Sedan ineen en op 11 september trokken zestigduizend Italiaanse soldaten op drie plaatsen tegelijk het *Patrimonium Petri* binnen.

Victor Emmanuel had een proclamatie opgesteld waarin hij de Romeinen opriep om het « juk van de vreemde huurlingen » af te werpen en « de kant van het vaderland » te kiezen. Logebroeders haastten zich om het manifest overal te verspreiden. « Het werd gedrukt op duizenden exemplaren en overal rondgestrooid en binnengebracht. En toch had het de bijval niet die de vijanden der Kerk ervan verhoopten. » Een bewijs te meer « dat de zogezegde verlossing geenszins door het volk van Rome verlangd werd » (p. 261).

Generaal Kanzler besepte dat zijn tienduizend soldaten geen partij waren voor de vijandelijke over-

De pauselijke troepen verzameld op het Sint-Pietersplein voor de zegen van de paus, 25 april 1870. In september werd Rome met geweld ingenomen door het leger van Victor Emmanuel en werd Pius IX « de gevangene van het Vaticaan ».

macht. Hij beperkte zich tot het hoogst noodzakelijke, de verdediging van Rome, en trok al zijn troepen in de Eeuwige Stad samen voor de laatste strijd.

De aanval op Rome begon op 20 september. Tweehonderd kanonnen bestookten onafgebroken de muren van de stad. Na vijf uren beschieting werd een bres geslagen bij de Porta Pia. De zoeaven stormden naar voren, « vastbesloten liever de bres met hun lijken te vullen dan de vijand binnen te laten » (p. 284). Maar in opdracht van de paus, die hem vooraf op het hart had gedrukt dat hij geen nodeloos bloedvergieten wou, liet Kanzler toen de witte vlag hijsen. Het kostte de pauselijke soldaten de grootste moeite, maar zij gehoorzaamden en legden de wapens neer. Nooit had « Pio Nono » een groter offer van hen gevraagd... Maar voor de paus was de hoofdzaak dat heel Europa nu duidelijk kon zien dat hij slechts week voor bruut geweld.

Juist zoals na Castelfidardo trad de vijand de krijgswet met voeten: de ontwapende soldaten van de paus werden bespot en mishandeld. Door de bres van de Porta Pia drong ook allerlei roversgepuis van Garibaldi de stad binnen; deze godsdiensthaters leefden zich uit in geweld en sadistische martelingen, zonder dat de opperbevelhebber van Victor Emmanuel ingreep. Tachtig zoeaven lieten daarbij het leven.

Op 21 september verzamelden de pauselijke troepen zich nog een laatste keer op het Sint-Pietersplein. « De Zouaven stonden vooraan. Kolonel Allet richtte zich op in de stijgbeugels, hief

zijn degen in de hoogte en riep luidkeels: « Leve Pius IX, Paus en Koning! » Tranen kwamen in de meeste ogen, en allen herhaalden met aandoening in de stem: « Leve Pius IX, Paus en Koning! » » (p. 292). Daarop ging een venster van het Vaticaanse paleis open en verscheen de H. Vader. « De officieren springen van hun paarden, de kepi's worden afgenomen, allen knielen zwijgend neder. En de grote Paus strekt plechtig de armen ten hemel; zijn rechterhand beschrijft langzaam een groot kruisteken over die zee van gebogen hoofden, en door de stilte klonk het aandoenlijk-statig: « *Benedictio Dei omnipotentis...* » » (*ibid.*).

De paus werd de vrijwillige « gevangene van het Vaticaan », dat hij nooit meer zou verlaten.

De zoeaven marcheerden dezelfde dag nog de Eeuwige Stad uit. Buiten de poorten werden zij in groepen verdeeld volgens hun nationaliteit, en vervolgens onder begeleiding van Italiaanse bajonetten tot aan de grenzen gebracht. In hun vaderland werden de oud-strijders triomfantelijk onthaald door familie en vrienden, maar de houding van de overheid stak daar soms ongunstig tegen af. Zo nam de Nederlandse regering het standpunt in dat de zoeaven in « vreemde krijgsdienst » waren gegaan bij een buitenlandse soevereine staat. Zij verloren daarom hun staatsburgerschap!

Zo kwam een einde aan wat Armand Van Veerdegem met recht en reden noemt: « een edelmoedige heldenstrijd gevoerd tegen de overmacht van het kwaad » (p. 301).

redactie KCR

DOOR HET GELOOF WORDEN WIJ GERED

In de tijd van Jezus werden de melaatsen beschouwd als levende doden. Zij werden systematisch gescheiden van hun families en in quarantaine geplaatst. Zo leefden zij buiten de steden en de dorpen in een afschuwelijke eenzaamheid. Jezus heeft medelijden met hen, geneest er in één keer tien en vraagt hen zich te gaan tonen aan de priesters zodat ze zich opnieuw kunnen integreren in het burgerleven en hun familie kunnen terugvinden. Jezus schenkt hen als het ware een nieuwe geboorte, een nieuw leven.

Van de tien melaatsen die Jezus genezen heeft, is er maar één die begrijpt wat hem overkomen is. Hij wil deze herscheppende, vitale band die hem voortaan aan zijn Redder bindt in ere houden. Nog voor hij zich aan de priesters gaat tonen, komt hij terug naar Jezus om Hem zijn dankbare liefde te uiten en om « glorie aan God te geven ».

De houding van deze dankbare melaatse zou de fundamentele houding van alle schepselen moeten zijn : overlopen van onafgebroken dankzegging. God schenkt ons immers zonder onderbreking het bestaan, het leven. Wij zijn dus, zoals de foetus in de schoot van zijn moeder, met Hem verbonden door de navelstreng tussen Schepper en schepsel. Al vanaf het ogenblik waarop een wezen alleen nog maar bestaat in de schoot van zijn moeder, door de wil van zijn moeder, moet het haar moreel gesproken daar al dankbaar om zijn. Op dezelfde wijze moest het volk van Israël zijn God dankbaar zijn : Jahweh had het immers de overwinning op al zijn vijanden geschonken en het voorspoed doen kennen op het land dat Hij het had gegeven. God had zijn volk het bestaan geschonken. Daarom was zijn volk Hem dankbaarheid, gehoorzaamheid en vrees verschuldigd, want God had zijn lot in zijn handen.

Maar in feite is niet alleen het kind in de schoot van zijn moeder, niet alleen het volk van Israël in Verbond met zijn God, maar zijn alle menselijke schepselen, al onze naties en samenlevingen **schuldnaars van God** en moeten zij allemaal een contract tekenen met God. In die overeenkomst, waarin God de Heer is (« Ik ben het, Jahweh, uw God, uw Redder en uw Verlosser ») staat geschreven :

1° Het is God die ons overladen heeft met weldaden, al wat wij hebben komt van Hem : de Verlossing van Christus, de Kerk, de sacramenten en de vrede in onze samenlevingen.

2° In ruil eist God op de eerste plaats dat wij dankbaar zouden zijn voor zijn weldaden.

3° Vervolgens wil Hij dat wij deze dankbaarheid viëren door religieuze daden. Dit betekent dat wij ons erop moeten toeleggen de geboden van God te volgen, door te gehoorzamen aan zijn wil, voor ons eigen goed, én dat wij tegelijkertijd het bestaan van deze band moeten eren. Dat gebeurt in de religieuze eredienst, waarin wij onze dankbaarheid aan God uiten.

Als wij begrijpen dat onze verhouding tot God is zoals die van een kind in de schoot van zijn moeder, dan zien wij in dat het vertrouwen en de dankbaarheid de drijvende gevoelens moeten zijn van ons geweten, van ons hart. Er is alleen maar **erkentelijkheid** van een kind voor zijn moeder naarmate het kind zijn moeder **kent** en het dus een band met haar heeft. Dat betekent dus ook dat in onze godsdienst de eerste voorwaarde voor al het andere de kennis is. Het gaat hier niet om theologie, maar om kennis van de band die wij met God hebben.

Deze verhouding van God tot ons, die ons maakt tot wat wij zijn, merken wij niet zo gemakkelijk op in het dagelijks leven. Inderdaad, ik ben in goede gezondheid, maar ik voel deze goede gezondheid niet aan als een weldaad van God. God moet mij eraan herinneren. Alles wat mij mijn autonome en onafhankelijke wezen leek, blijkt dan een soort onophoudelijk herhaald effect te zijn van een gave van God die volledig onverdiend is. Het is God die ons gemaakt heeft tot wat we zijn, het is God die ons het licht van het geloof schenkt, het is God die ons bijeenbrengt in eenheid en liefde.

Tot dat besef komen wij door de bovennatuurlijke blik van het geloof. Dan beseffen wij als in een flits de goedheid van God tegenover ons. Sint-Thomas zegt dat **het geloof is als een huwelijk** : « Sponsabo te in fide » (« Ik zal je huwen in het geloof »). Dat is heel mooi uitgedrukt om het werk van God te beschrijven. God geeft ons zijn genade en zijn leven, zijn eigen leven, in ruil voor onze onderwerping. Wanneer wij een blik werpen op het Hart van God dan is dat zoals de blik van een bruid die één is met haar bruidegom, die binnentreedt in de kennis van het geestelijk wezen van haar bruidegom. Deze erkentelijkheid die de mens voelt bij het zien van de weldaden die van God komen, behaagt aan de Allerhoogste. Dat vereist dat het eerste gebod van onze godsdienst het geloof is. **Niemand kan aan God behagen zonder het geloof.**

Menselijk gesproken is dat ook heel begrijpelijk. En zoals altijd komt de fenomenologie een handje toesteken bij alles wat wij zeggen : wanneer bijvoorbeeld een vader ziet dat zijn zoon zijn overtuigingen deelt en zich bewust is van het werk dat zijn vader verzet heeft om hem op te voeden, zal dat de vader, nog voor hij de erkentelijkheid van zijn zoon hoort, gelukkig maken. Maar als de vader integendeel ziet dat zijn zoon een overtuiging of een gedachte van hem niet deelt, dan doet hem dat verdriet. En wanneer het over God gaat, dan voelt de Allerhoogste in zijn heiligheid en zijn rechtvaardigheid woede om zijn ondankbaar schepsel.

En zo begrijpen wij heel goed dat wij door het geloof zullen gered worden. En dat wij zullen veroordeeld worden als wij ons verwijderen van het geloof...

abbé Georges de Nantes

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE47 000 3302057 80. BIC : BPOTBEB1.

Internet : www.nl.site-crc.com – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com